

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра правосуддя та філософії

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ВК 5. ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ БІОЛОГІЇ

(вибірковий)

Спеціальність	Н2 Тваринництво
Освітня програма	Кінологія
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень

Суми – 2026

Розробники:

(підпис)

Олег КУБРАК, ст.викладач

(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та
затверджено на
засіданні кафедри:
правосуддя та філософії
(назва кафедри)

протокол від 12.05.2026 № 12

Завідувач
Кафедри

(підпис)

Юрій КОТВЯКОВСЬКИЙ
(прізвище, ініціали)

Голова ради із забезпечення якості освітньої
діяльності та якості вищої освіти

Маргарита ЛИШЕНКО

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

(ПБ)

Горняк освітньої програми Тетяна Сергіївна

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)

(ПБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 18.06. 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ				
1	Назва ОК	Філософські проблеми біології		
2	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра правосуддя та філософії		
3	Статус ОК	Вибірковий		
4	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	ОП «Кінологія» спеціальність «Н2 Тваринництво»		
5	ОК може бути запропонований для			
7	Семестр та тривалість вивчення	3 семестр, 1-15 тижень		
8	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС		
9	Загальний обсяг годин для заочної форми навчання та їх розподіл – 150 годин	Контактна робота (заняття)		
		Самостійна робота		
10	Мова навчання	українська		
11	Викладач/Координатор освітнього компонента	Шевель Анжеліка Олександрівна, кандидат філософських наук, доцент Години консультацій – кожного вівторка о 12.15, кабінет 248 г		
12	Контактна інформація	qwerty657623@gmail.com		
	Загальний опис освітнього компонента	Наш час позначений глибокими системними трансформаціями, тому він вимагає від кожної особистості, громадянина, здатності усвідомленої орієнтації в навколишньому світі. Важливим і вагомим засобом формування такої здатності є дисципліна - філософські проблеми біології. Засвоївши високі здобутки філософської та природничо-наукової культури, студенти спроможуться обґрунтовувати власні ідеали і цінності, проникати в сутність речей, мати власну думку, що не залежить від стереотипів та чужих думок.		
13	Мета освітнього компонента	сформувати у новій генерації українських інтелектуалів світогляд, адекватний філософському мисленню людства на зламі тисячоліть; встановлення зв'язку біології з широким соціокультурним та історичним контекстом; осмислення великого діапазону напрямів філософії та формування розуміння багатоваріантності шляхів культурного і цивілізаційного поступу людства та власне ставлення до них;		

		навчити порівнювати різні, нерідко взаємовиключні підходи у вирішенні складних наукових проблем.
14	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	
15	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності ґрунтується на таких базових засадах, як відповідальність, сумлінність, чесність, порядність у виконанні своїх обов'язків, справедливість, повага тощо. Її норми існують у тісному зв'язку із нормами професійної етики. Політика академічної доброчесності направлена на недопущення проявів академічний плагіату, хибного співавторства, приписування результатів колективної діяльності, публікації вигаданих результатів досліджень, виконання на замовлення та продаж академічних текстів тощо. Моніторинг дотримання членами академічної спільноти університету академічної доброчесності покладається на Раду з академічної доброчесності. Норми, що формують політику академічної доброчесності закріплені у Кодексі академічної доброчесності, Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ, Положенні про порядок перевірки академічних текстів на унікальність. Доступ до документів: https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/ Перевірка робіт будь-якого рівня на наявність проявів плагіату здійснюється за допомогою систем “Unicheck” та Strikeplagiarism.com. на основі внутрішньої бази університету і відкритих Інтернет-ресурсів. В освітньому середовищі університету формується “нульова” толерантність до будь-яких проявів академічної недоброчесності, а також систематично здійснюється популяризація та інформування спільноти щодо окресленого вище питання. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); повторне проходження навчального курсу; попередження; винесення догани; відрахування з університету; (ч.5 ст. 48 проекту Закону України “Про освіту”); арешт або обмеження волі, або позбавлення волі, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю із штрафом.
16	Ключові слова	Антропогенез, антропосоціогенез., біотехнології, біосфера, біологія, глобальні проблеми суспільства, генетика, євгеніка, еволюція, екологія, етика науки, екоетика, етика, життя, мораль, науковий світогляд, ноосферне мислення, наукова картина світу, наука, природознавство, світоглядні аспекти, соціоекологія, феномен життя

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ Н2 Тваринництво

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)			Як оцінюється ДРН
ДРН 1. Вміти пояснити основні риси і принципи філософських проблем біології.				Доповідь, обговорення, опитування, робота в групах, дискусія. Проведення модульного контролю та атестаційного контролю
ДРН 2. Вміти показати міждисциплінарні пріоритети сучасної синергетики, етики та екології.				Диспут, вікторина, брейн – ринг, тест можливого вибору
ДРН 3. Вміти працювати з природничо-науковою та філософською літературою (книгами, словниками, Інтернет-джерелами).				Доповідь, обговорення, опитування, робота в групах, дискусія. Проведення модульного контролю
ДРН 4. Знати моральні та ціннісні засади відповідальності вченого, аналізувати етичні проблеми, пов'язані з місцем науки в сучасному суспільстві.				Підготовка мультимедійних презентацій, рефератів
ДРН 5. Вміти застосовувати філософську методологію до розуміння сучасного стану природничо-наукового знання; критично мислити, враховувати моральну відповідальність ученого за результати досліджень.				Презентація проєктів, обговорення на круглому столі

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		П.з / семін. з		Лаб. з.				
	Ст.	Заоч.	Ст.	Заоч.	Ст.	Заоч.	Ст.	Заоч.	
Модуль I. Філософські проблеми біології Тема 1. Феномен життя та його метафізичні виміри 1. Місце і роль наукового світогляду в пізнанні сутності життя. Історико-філософське підґрунтя уявлень щодо походження життя і людини. Антропогенез і антропосоціогенез. Світоглядний смисл концепції біосфери в біології. 2. Класичний етап у розвитку біологічної науки. 3. Принципи еволюції. Життя та органічний світ. Функції живої речовини. 4. Особливості розвитку теоретичного знання в біології. Біологічна теорія та її особливості. 5. Поняття наукової картину світу. Системна і еволюційна парадигми в біології. Біологічна картина світу та її світоглядні аспекти.	6		6				22		6.1.1 (1,2,7, 10); 6.1.2 (1); 6.3 (1), 6.2 (3, 11)
Тема 2. Філософські проблеми екології. Формування ноосферного мислення 1. Техногенна природа екологічної кризи. «Римський клуб» і його роль у формуванні сучасних наукових уявлень про проблеми екології. Конститування екології як дисциплінарного знання. Соціоекологія та її принципи. Глобальна екологія. 2. Екоетика як універсальна етика людської життєдіяльності і засада екологічної культури. Екоетика	4			4			21		6.1.1 (3,8, 12); 6.1.2 (1); 6.3 (1), 6.2 (5, 9)

як синтез глобального бачення світу з гуманістичними цінностями. Нормативний характер екоетики та її принципи: самоцінність природи; відповідальність людини перед природою; обов'язок перед майбутніми поколіннями. Етика відповідальності. Г. Йонас. 3. Етика, мораль і глобальні проблеми суспільства. 4. Філософський зміст концепції ноосфери. Її місце в сучасній науці. Антропосфера та ноосфера. Світоглядно-етичні проблеми коєволюція людини і природи.								
Тема 3. Філософські проблеми біології та медицини 1. Генетика й еволюція. 2. Соціально-філософські аспекти розвитку генетики. 3. Антропогенетика та євгеніка як ідеологізовані галузі дослідження спадковості. Генетичні маніпуляції. 4. Біоетика як нормативне вчення про цінність всього живого. Антропоцентризм та біоцентризм як принципи біоетики. 5. Специфіка теоретико-біологічного пізнання, історизм об'єкту біології та його цілісність.	4		4				21	6.1.1 (4, 10); 6.1.2 (1); 6.3 (2), 6.2 (6, 13)
Модуль 2. Актуальні філософські проблеми сучасного природознавства Тема 4. Розвиток природознавства та біології XXI сторіччя 1. Сучасні стратегії розвитку природничонаукового знання. Квантова, комп'ютерна та біомолекулярна революція та їх філософський зміст. 2. Наука та її зв'язок з технічними та соціальними ноу-хау. Супертехнології — епіцентр соціально-філософських дискусій XXI ст.	4		4				21	6.1.1 (2, 7); 6.1.2 (1); 6.3 (3), 6.2 (2, 11)

3. Біотехнології: конструювання трансгенних живих істот і сурогатних типів неживої матерії. Клонування, його філософсько-світоглядні та культурно-етичні проблеми. Комп'ютерно-мережеві технології. Штучний суперінтелект.								
4. Технологічна сингулярність.								
5. Генетичний апгрейд. Трансгуманізм, визнання антропності як арт-вितвору самої людини. – піраміда Ділтса.								
Тема 5. Наука і мораль: соціальна відповідальність вченого 1. Наукове пізнання і моральні цінності. Моральні наслідки науково-технічного прогресу. Гуманістичний вимір сучасної науки. 2. Діалог природничонаукового та гуманітарного знання. 3. Поняття і предмет етики науки. Проблема етичного самовизначення сучасної науки. 4. Соціальний контроль над наукою і ціннісні орієнтири в науці. Моральні кодекси сучасної науки, їх роль в регуляції поведінки вчених та комунікації в наукових спільнотах. 5. Проблема відповідальності науки і вчених перед суспільством. Творча свобода та соціальна відповідальність вченого. Взаємозв'язок професійної, світоглядної і соціальної відповідальності вченого.	4		4				21	6.1.1 (1, 6, 13); 6.1.2 (1); 6.3 (3), 6.2 (5, 10)
Всього	22		22				106	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем)	Кіль- кість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кіль- кість годин
-----	--	-------------------------	---	-------------------------

	<u>під час аудиторних занять, консультацій)</u>			
Осінній семестр				
ДРН1. Вміти пояснити основні риси і принципи філософських проблем біології.	- проведення лекційних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - модерування дискусії за результатами доповідей; - проведення опитування, тестування (тест множинного вибору)	8	- підготовка матеріалів для доповіді, обговорення, дискусії; - підготовка до опитування, тестування (тест множинного вибору)	27
ДРН 2. Вміти показати міждисциплінарні пріоритети сучасної синергетики, етики та екології.	- проведення лекційних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - модерування дискусії за результатами доповідей; - проведення опитування, тестування (тест множинного вибору) - консультації; - перевірка мультимедійних презентацій, рефератів;	8	- підготовка матеріалів для доповіді; рефератів - підготовка до опитування, тестування (тест множинного вибору)	27
ДРН3. Вміти працювати з природничо-науковою та філософською літературою (книгами, словниками, Інтернет-джерелами).	- проведення лекційних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - модерування дискусії за результатами доповідей; - проведення опитування; - організація диспутів, підготовка історичних вікторин, брейн-рингів	8	- підготовка матеріалів для доповіді; - підготовка до історичної вікторини, інтелектуальної гри «брейн-ринг» - підготовка до опитування, тестування (тест множинного вибору)	27
ДРН 4. Знати моральні та ціннісні засади відповідальності вченого, аналізувати	- проведення лекційних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем;	10	- підготовка матеріалів для доповіді, обговорення, дискусії;	27

етичні проблеми, пов'язані з місцем науки в сучасному суспільстві.	- модерування дискусії за результатами доповідей; - проведення опитування, тестування (тест множинного вибору)		- підготовка до опитування, тестування (тест множинного вибору)	
ДРН 5. Вміти застосовувати філософську методологію до розуміння сучасного стану природничо-наукового знання; критично мислити, враховувати моральну відповідальність ученого за результати досліджень.	- проведення лекційних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - модерування дискусії за результатами доповідей; - проведення опитування; - організація диспутів, підготовка вікторин, брейн-рингів	10	- підготовка матеріалів для доповіді; - підготовка до історичної вікторини, інтелектуальної гри «брейн-ринг» - підготовка до опитування, тестування (тест множинного вибору)	28
Всього годин		44		106

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
Осінній семестр			
1.	Практичне завдання до теми 1. Феномен життя та його метафізичні виміри. Доповідь	20 балів /20%	До 4 тижня
2.	Практичне завдання до теми 2. Філософські проблеми екології. Формування ноосферного мислення. Доповідь	10 балів /10%	До 5 тижня
3.	Практичне завдання до теми 3. Філософські проблеми біології та медицини. Дискусія	10 балів /10%	До 6 тижня
4.	Тестування за опрацьованими темами (тест множинного вибору)	10 балів /10 %	До 8 тижня
5.	Практичне завдання до теми 4 Розвиток природознавства та біології ХХІ сторіччя. Повідомлення з мультимедійними презентаціями	20 балів /10%	До 9 тижня
6.	Практичне завдання до теми 5. Наука і мораль: соціальна відповідальність вченого. Експрес-опитування	20 балів /20%	До 10 тижня

7.	Тестування за опрацьованими темами (тест множинного вибору)	10 балів /10 %	До 15 тижня
	Всього	100 балів	

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент ¹	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ²
Осінній семестр				
Практичне завдання до теми 1. Феномен життя та його метафізичні виміри психології. Доповідь	0-9 балів	10-12 балів	12-13 балів	13-15 балів
	Студент не підготував доповіді, не брав участі обговоренні.	Студент не розкрив тему доповіді, не аргументує свою позицію, не відповів на додаткові питання, не виявив активності при обговоренні.	Студент розкрив тему частково, недостатньо переконливо аргументує свою позицію не відповів на окремі додаткові питання, брав участь обговореннях, дискусіях	Студент повністю розкрив тему доповіді, переконливо аргументує свою позицію відповів на додаткові питання, брав активну участь обговореннях, дискусіях
Практичне завдання до теми 2. Філософські проблеми екології. Формування ноосферного мислення. Доповідь	0-9 балів	10-12 балів	12-13 балів	13-15 балів
	Студент не підготував доповіді, не брав участі обговоренні.	Студент не розкрив тему доповіді, не аргументує свою позицію, не відповів на додаткові питання, не виявив активності при обговоренні.	Студент розкрив тему частково, недостатньо переконливо аргументує свою позицію не відповів на окремі додаткові питання, брав участь обговореннях, дискусіях	Студент повністю розкрив тему доповіді, переконливо аргументує свою позицію відповів на додаткові питання, брав активну участь обговореннях, дискусіях
Практичне завдання до теми 3. Філософські проблеми біології та медицини. Дискусія	0-9 балів	10-12 балів	12-13 балів	13-15 балів
	Студент не брав участі у дискусії	Студент брав пасивну участь у дискусії	Студент брав участь у дискусії у формі окремих реплік та зауважень	Студент брав активну участь у дискусії, самостійно формулював та висловлював

¹ Зазначити компонент сумативного оцінювання

² Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

				думки щодо теми
Тестування за опрацьованими темами (тест множинного вибору)	0-7 балів	0-7 бали	0-7 балів	0-10 балів
	Залежить від кількості правильних відповідей на тест	Залежить від кількості правильних відповідей на тест	Залежить від кількості правильних відповідей на тест	Залежить від кількості правильних відповідей на тест
Практичне завдання до теми 4. Розвиток природознавства та біології XXI сторіччя. Повідомлення з мультимедійними презентаціями	0-9 балів	10-12 балів	12-13 балів	13-15 балів
	Студент не підготував презентацію	Презентація недостатньо унаочнює зміст повідомлення	Презентація унаочнює зміст повідомлення, виконана з дотриманням вимог.	Виступ з повідомленням доповнюється презентацією, виконаною відповідно до вимог
Практичне завдання до теми 5. Наука і мораль: соціальна відповідальність вченого. Експрес-опитування	0-9 балів	10-12 балів	12-13 балів	13-15 балів
	Залежить від кількості правильних відповідей	Залежить від кількості правильних відповідей	Залежить від кількості правильних відповідей	Залежить від кількості правильних відповідей
Тестування за опрацьованими темами (тест множинного вибору)	0-7 балів	0-7 балів	0-10 балів	0-15 балів
	Залежить від кількості правильних відповідей на тест	Залежить від кількості правильних відповідей на тест	Залежить від кількості правильних відповідей на тест	Залежить від кількості правильних відповідей на тест
Сума балів	1-59	60-74	75-82	90-100

5.2. Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
Осінній семестр		
1	Експрес-опитування після вивчення тем 1-3,4-6, 8-11, 12-15	4 тиждень, 6 тиждень, 11 тиждень, 15 тиждень
2	Проходження тестування з модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу
3	Самооцінювання	1-3, 15 тиждень
4	Усний зворотний зв'язок від викладача під час занять	Протягом всього семестру
5	Взаємооцінювання	5, 9, 10 тижні
6	Письмовий зворотний зв'язок на реферати, мультимедійні презентації	6,12,15 тижні

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Методичне забезпечення

1. Шевель А.О. Конспект лекцій з дисципліни «Філософські проблеми біології» для студентів спеціальності: 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, денної та заочної форми навчання ОС «магістр». Суми: СНАУ, 2023. 90 с.
2. Шевель А.О. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів з дисципліни «Філософські проблеми біології» для студентів спеціальності: 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, денної та заочної форми навчання ОС «магістр». Суми: СНАУ, 2023. 45 с.
3. Шевель А.О. Філософські проблеми біології: частина І. Феномен життя та його метафізичні виміри: методичні вказівки щодо проведення семінарських занять / Суми, 2018 рік, 35 ст.
4. Шевель А.О. Філософські проблеми біології: частина ІІ. Філософські проблеми екології. Формування ноосферного мислення: методичні вказівки щодо проведення семінарських занять. Суми, 2019. 30 ст.
5. Шевель А.О. Філософські проблеми біології: частина ІІІ. Філософські проблеми біології та медицини: методичні вказівки щодо проведення семінарських занять. Суми, 2020. 29 ст.
6. Шевель А.О. Методичні вказівки щодо проведення семінарських занять з курсу «Філософські проблеми біології» Частина VI. Наука і мораль: соціальна відповідальність вченого, для студентів спеціальності: 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, денної та заочної форми навчання ОС «магістр». Суми: СНАУ. 2023 30 с.

6.2. Основні джерела

1. Біоетика та біобезпека: навчальний посібник / Укладачі: Юлія Максименко, Дмитро Вискушенко. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка. 2022. 126 с.
2. Основи біофілософії: підручник для здобувачів усіх рівнів вищої освіти закладів вищої освіти: навч. посіб. / С.К. Костючков. – Херсон: вид-во ФОП Вишемирський В.С. 2022 224 с.
3. Семенюк Е.П., Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки / Е.П. Семенюк, В.П. Мельник. Львів, 2023. 152 с.

6.3. Інші джерела

1. Артюнов В.Х., Свінціцький В.М. Філософія глобальних проблем сучасності / В.Х. Артюнов, В.М. Свінціцький: Навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2023. 90 с.
2. Касьян В.І. Філософія / В.І. Касьян. К. Знання, 2023. 347 с.
3. Філософія: навчальний посібник. Ред. І. Ф. Надольний. К. Вікар, 2022. 455 с.
4. Шевель А.О. Гносеологічні питання штучного інтелекту. Культурологічний альманах. №1. 2026. С7183-188 DOI <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2026.1.21>
5. Olena Hryn, Anzhelika Shevel, Nataliia Shcherbyna, Oleg Kubrak, Kostiantyn Zadorozhnyi. Implementation of Artificial Intelligence in the System for Detecting Academic Dishonesty in Ukrainian Secondary and Higher Education Institutions. Periodicals of Engineering and Natural Sciences Vol.13 №2. 2025. DOI: 10.21533/pen
6. Шевель А.О. Філософський аналіз суспільного ідеалу. Актуальні проблеми філософії та соціології. № 53. 2025. С.112-116 DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v053.2025.19>
7. Shevel A.O. The use of artificial intelligence in ukrainian educational institutions. Learning & Teaching: In the World after the War: Conference Proceedings of III International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, November 8, 2024 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; editorial board: I. Kostikova (editor-in-chief) etc. Kharkiv, 2024. 298 p.
8. <https://eprints.ugd.edu.mk/35121/1/III%20International%20Scientific%20%26%20practical%20Conference%202024.pdf>
9. Шевель А.О. Етичні аспекти штучного інтелекту // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії № 56. 2024 р. С.145-152 DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.56.17>
10. Шевель А.О. Етичні аспекти штучного інтелекту // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії № 56. 2024 р. С.145-152 DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.56.17>
11. Alex Rosenberg. Philosophy of Biology: An Anthology. 2022. 342 p.
12. Springer Dordrecht. The Philosophy of Biology. 2024. 762 p.

6.1.4. Електронні ресурси